

Projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 “Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai”

2025. gada III ceturkšņa – jūlija, augusta, septembra (turpmāk – pārskata periods) progressa ziņojums

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) (turpmāk – OECD) Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – [CERI](#)) aktualitātes

Pārskata periodā sāktas sarunas ar OECD par Latvijas iesaisti CERI projektā “Atgriezeniskās saites spēks” par virtuālā asistenta nodrošinātas personalizētas atgriezeniskās saites 4. un 5. klašu skolēnu matemātikas mācīšanās rezultātos ietekmes novērtēšanu ([The Power of Feedback](#)). OECD Izglītības un prasmju direktorāta Inovāciju un progressa mērīšanas nodaļas vadītājs un OECD Izglītības pētniecības un inovāciju centra CERI vadītājs Edmunds Misons (*Edmund Mission*) 9. septembrī Rīgā tikās ar Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāru Jāni Paideru, pārrunājot aktuālākos Latvijas izglītības attīstības jautājumus.

Eiropas Komisijas Pastāvīgās indikatoru un mērķrādītāju grupas (*Standing Group on Indicators and Benchmarks*) (turpmāk – [SGIB](#)) aktualitātes

Septembrī sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministrijas departamentu ekspertiem sniegti komentāri un labojumi Eiropas Komisijas izstrādātā ziņojuma “Izglītības un mācību pārskats 2025” (*Education and Training Monitor 2025*) projektam – kopīgajai ES valstis salīdzināšanai daļai un atsevišķam Latvijas pārskatam.

OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (*Indicators of Education Systems*) (turpmāk – [INES](#)), kā arī Izglītības ekonomikas, darba tirgus un sociālo rezultātu datu vākšanas un attīstības tīkla (*Network on Data Collection and Development on Economic, Labour Market and Social Outcomes of Education*) (turpmāk – LSO) un Tīkla sistēmas līmeņa aprakstošas informācijas apkopošanai un pieņemšanai par izglītības struktūrām, politikām un praksi (*Network for the Collection and Adjudication of System-Level Descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices*) (turpmāk – NESLI) aktualitātes

2025. gada 9. septembrī OECD publicēja jauno “Īsumā par izglītību” (*Education at a Glance, EAG*) 2025. gada ziņojumu. Šogad ziņojumā vairāk uzsvērti augstākās izglītības rādītāji. Ziņojuma Latvijas rādītāju prezentācijā Rīgā Izglītības un zinātnes ministrijā piedalījās Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretārs Jānis Paiders, OECD Izglītības un prasmju direktorāta Inovāciju un progressa mērīšanas nodaļas vadītājs un OECD Izglītības pētniecības un inovāciju centra CERI vadītājs Edmunds Misons (*Edmund Mission*), OECD statistikas eksperte Ozge Ozdzana Šahina (*Ozge Ozcan Sahin*), LDDK Izglītības un nodarbinātības jomas vadītāja Liene voronenko un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības un finanšu prorektors Artūrs Zeps. Ziņojums konstatē, ka laikposmā starp 2015. un 2022. gadu Latvijā ir bijis izglītības izdevumu samazinājums, formālajai izglītībai atvēlētā valsts budžeta īpatsvaram samazinoties no 11,6% līdz 7,4%. Līdztekus tam, Latvijas izglītības sistēmas iznākumi un rezultāti ir līdzīgi un augstāki, nekā OECD vidēji. STEM jomas bakalaura programmu absolventi Latvijā 2023. gadā veidoja 23% no visiem absolventiem – tikpat, cik vidēji OECD. Turklāt, doktora grāda ieguvēju īpatsvars STEM jomā 2023. g. Latvijai ir viens no augstākajiem – 52% (OECD vidēji 43%). Ziņojums, cita starpā, aicina pievērst uzmanību maģistra līmeņa absolventu ataudzei Latvijā, kas 25-34. g. v. pieaugušajiem 2023. gadā ir 12% - tikpat, cik 2019. gadā. Izdevumiem par vienu izglītojamo Latvijā laikposmā no 2015. līdz 2022. gadam

4.2.2.5 projekta 2025. gada trešā ceturkšņa progresa ziņojums

reālā izteiksmē samazinoties, Latvijas 15 gadus vecu skolēnu sniegums matemātikā un dabaszinātnēs Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2022 ir augstāks nekā OECD valstīs vidēji. Latvijai pirmo reizi piedaloties Pieaugušo prasmju pētījumā, tā rezultāti liecina, ka rēķinprātībā aptaujāto Latvijas pieaugušo 25-64 g. v. prasmes atbilst OECD valstu vidējam līmenim, taču tekstpratībā un adaptīvajā problēmu risināšanā Latvijas pieaugušo 25-64 g. v. prasmes ir zem OECD vidējā līmeņa. Starp pieaugušajiem ar augstāko izglītību Latvijā tās ir tuvu OECD pieaugušo ar augstāko izglītību vidējam sniegumam. 35% pieaugušo 25-64 g. v. Latvijā ir zema tekstpratība. Vairāk par ziņojuma rezultātiem un prezentācijas pasākumu lasāms Izglītības un zinātnes ministrijas [mājaslapā](#).

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (*Teaching and Learning International Survey*) (turpmāk – [TALIS](#)) 2024. gada cikla datu primārās analīzes posma aktualitātes

Pārskata periodā turpināts darbs pie nacionālo datu analīzes un nacionālā ziņojuma izstrādes. To virzieni ir “Pielāgošanās mūsdienu vajadzībām: mācīšanas mainīgā seja” un “Darbs ar sarežģītu profesiju: ar kādiem izaicinājumiem saskaras skolotāji?”. Nacionālā datu analīze tiek veikta atbilstoši diviem slāņiem – atbilstoši skolas tipam un skolas atrašanās vietai. Latvijas TALIS 2024 pirmo rezultātu prezentācija notiek vienlaikus ar starptautisko rezultātu paziņošanu - 2025. gada 7. oktobrī, - par ko detalizētāka informācija tiks sniegta nākamajā – IV ceturkšņa progresa ziņojumā.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2025. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pabeigta testa uzdevumu brīvo atbilžu vērtēšana un skolēnu plānoto nākotnes un viņu vecāku profesiju kodēšana, dati ievadīti Latvijas datu bāzē. Pabeigta datu bāzes pārbaude, precizēšana, saskaņošana ar starptautisko konsorcijs - Latvijas dati iekļauti starptautiskajā datu bāzē tālākai apstrādei.

IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma (*Progress in International Reading Literacy Study*) (turpmāk – [PIRLS](#)) 2026. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Analizēti pilotpētījuma rezultāti un lemts par nepieciešamajām izmaiņām pamatpētījuma instrumentos. Notikusi dalība 5. nacionālo pētījuma koordinātoru sanāksmē, kurā apspriesti starptautiskie un nacionālie pilotpētījuma rezultāti, plānotās pamatpētījuma procedūras un lemts par pamatpētījumā iekļaujamajiem pilotpētījuma tekstiem, uzdevumiem un aptauju jautājumiem.

IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma (*International Civic and Citizenship Education Study*) (turpmāk – [ICCS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

No 7. līdz 11. jūlijam Lisabonā, Portugālē notika 3. nacionālo pētījuma koordinātoru (NRC) tikšanās). Sanāksmē apspriesti pētījuma jautājumi un ieteikumi korekcijām, ņemot vērā valstu kontekstu. Sanāksmē piedalījās pētījuma vadītāja Latvijā Ireta Čekse. No 22. līdz 25. septembrim Hamburgā, Vācijā notika 4. nacionālo testa koordinātoru (NTC) tikšanās (*Data Training Seminar*) – pētījuma digitālās vides darbības mācību treniņš, kurā galvenie aplūkojamie jautājumi bija – jautājumu ievietošana kopējā sistēmā, tulkošana, jaunu jautājumu pievienošana, darbs ar sistēmu, skolu datu bāzes veidošana, darbs ar skolas datu bāzi. Sanāksmē piedalījās pētījuma datu menedžere un koordinatore darbā ar skolām Aija Nīlendere. 22. septembrī sanāksmē tiešsaistē piedalījās arī pētījuma vadītāja Latvijā Ireta Čekse.

Uz Starptautisko izglītības sasniegumu novērtēšanas asociāciju IEA nosūtīti Latvijas komentāri, ņemot vērā Latvijas kontekstu, par skolu, skolēnu un skolotāju aptauju un skolēnu testa jautājumiem. Izstrādāti un ar Izglītības un zinātnes ministrijas un Valsts izglītības

4.2.2.5 projekta 2025. gada trešā ceturkšņa progressa ziņojums

attīstības aģentūras pārstāvjiem apspriesti nacionālie jautājumi, kas tiks tulkoti, verificēti un pievienoti klāt starptautiskajiem jautājumiem. Atjaunināta un ievietota informācija par pētījuma norisi un būtību mājas lapā, [vispārīgi](#), un par ICCS 2027 pētījuma ciklu [konkrēti](#). Notiek pētījuma atbalsta materiālu (koordinatora skolā un datu savākšanas vadītāja) lokalizācija, pētījuma instrumentu tulkošana, darbs pie izlases veidošanas un saskaņošanas. IEA publikācijā [IEA Insider 2025](#) iekļauts Iretas Čekses raksts par ICCS pētījuma pienesumu Latvijas izglītības sistēmai (*Supporting Latvian Education Policy and Curriculum Using the Results of the ICCS Study*).

OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) (turpmāk – [PIAAC](#)) 2022.-2023. gada cikla primārās un sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

No 29. septembra līdz 1. oktobrim Manheimā, Vācijā notika starptautiska PIAAC pētniecības konference, ko organizēja [GESIS](#) – Leibniza Sociālo zinātņu institūts sadarbībā ar Vācijas Izglītības, ģimenes un jaunatnes ministriju, un kurā Latviju pārstāvēja Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās un pieaugušo izglītības departamenta vecākā eksperte, un OECD PIAAC valdes locekle Jeļena Muhina. Konferencē piedalījās ap 130 pētnieku no 30 valstīm, tika nolasītas 72 prezentācijas un notika astoņi simpoziji. Dalībnieki diskutēja par PIAAC datu izmantošanu pētniecībā, par jaunākajiem PIAAC otrā cikla rezultātiem un pārrunāja PIAAC turpmāko attīstību, un politikas veidotāju un izglītības ekspertu sadarbību prasmju mērīšanas un attīstības jomā.

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2027. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

21. jūlijā ar Starptautisko izglītības sasniegumu novērtēšanas asociāciju IEA noslēgts līgums par Latvijas dalību TIMSS 2027. gada cikla pētījumā. Līgums sniegs iespēju Latvijai 2027. gadā veikt starptautiski salīdzināmu skolēnu kompetenču novērtējumu un datu ievākšanu par 4. klašu skolēnu matemātikas un dabaszinātņu kompetencēm, kā arī ļaus salīdzināt snieguma izmaiņas ar iepriekšējiem TIMSS pētījuma cikliem – bērni, kuri 2027. gadā Latvijā mācīsies 4. klasē, savas pirmsskolas un sākumskolas gaitas ir uzsākuši, pilnībā mācoties atbilstoši atjauninātajam izglītības saturam.

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) 2023. gada padziļinātās jeb sekundārās datu izpētes aktualitātes

Pārskata periodā notika sadarbības partnera atlase TIMSS 2023. gada cikla rezultātu padziļinātās izpētes veikšanai. Atlases rezultātā par sadarbības partneri padziļinātās izpētes īstenošanai kļuva Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūts (LU IPI), ar kuru pārskata periodā noslēgts sadarbības līgums. LU IPI pētnieki ir sākuši darbu pie skolēnu ar augstiem un zemiem sasniegumiem profilu izpētes, pie to skolu darbības izpētes, kuru skolēnu sniegums ir augsts, u.c. konteksta jautājumiem, kas palīdzēs skolotājiem un skolu vadībai sniegt labāku atbalstu skolēniem matemātikas un dabaszinātņu kompetenču apguvē.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2022. gada cikla datu padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Pārskata periodā notika sadarbības partnera atlase PISA 2022. gada cikla rezultātu padziļinātās izpētes veikšanai. Atlases rezultātā par sadarbības partneri padziļinātās izpētes īstenošanai kļuva Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūts (LU IPI), ar kuru pārskata periodā noslēgts sadarbības līgums. LU IPI pētnieki ir sākuši darbu pie 15 gadus vecu skolēnu ar zemu sniegumu lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs

4.2.2.5 projekta 2025. gada trešā ceturkšņa progressa ziņojums

profila padziļinātas izpētes, kā arī par emocionālās un fiziskās drošības saistību ar skolēnu sniegumu. Tiks pētīts, kādas 2022. gadā bijušas kvalitatīvas attālinātās mācības raksturojošās pazīmes, kas dos iespēju papildināt "[Vadlīnijas attālinātu mācību īstenošanai](#)".

IEA Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – [ICILS](#)) 2023. gada cikla padziļinātās jeb sekundārās izpētes aktualitātes

Pārskata periodā notika sadarbības partnera atlase ICILS 2023. gada cikla rezultātu padziļinātās izpētes veikšanai. Atlases rezultātā par sadarbības partneri padziļinātās izpētes īstenošanai kļuva Latvijas Universitātes Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultātes Izglītības pētniecības institūts (LU IPI), ar kuru pārskata periodā noslēgts sadarbības līgums. LU IPI pētnieki ir sākuši darbu pie ICILS 2023 saturiskā ietvara un Latvijas pamatzglītības satura salīdzinājuma, lai sniegtu ieteikumus izglītības satura precizēšanai. Tāpat, pētnieki identificēs problēmas, ar kurās saskaršies skolēni, pildot ICILS datorprasmju un algoritmiskās domāšanas uzdevumus, un izstrādās ieteikumus šo problēmu novēršanai. Izmantojot skolas, skolotāju un skolēnu aptaujas, pētnieki identificēs labo praksi skolēnu snieguma uzlabošanā, izpētē iekļaujot Čehijas (vienīgā Eiropas valsts, kuras skolēnu sasniegumi ir statistiski nozīmīgi augstāki abos ICILS moduļos nekā Latvijas skolēniem) un Latvijas datus - balstoties uz izpētes rezultātiem, tiks izstrādāti ieteikumi labas prakses īstenošanai Latvijas skolās.

Dalība pētījumos īstenota Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros, to līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds Plus.

